

Forhold, der i hvert enkelt Tilfælde undersøges, og det er derfor i Virkeligheden umuligt at sige noget bestemt om, hvad der er Aarsagen til Variationerne i Bruttoavance og Omkostninger.

Det synes derimod ret sikkert, at de 29 tilfældige Forretninger, der er med i Undersøgelsen, giver et godt Billede af Forholdene i Branchen som Helhed. Det viser sig nemlig ved en Sammenligning, at Resultaterne kun er lidt forskellige fra Resultaterne af Undersøgelsen for 1931, der som nævnt kun omfattede 16 handlende.

Interessantere end denne Sammenligning er dog en Sammenligning mellem 1931 og 1932 for de 10 Forretninger, der har deltaget i begge Undersøgelser. Man faar her et Indtryk af, hvad Konjunkturedgangen har betydet for denne Branche. Den gennemsnitlige Omsætning gik tilbage med 6 pCt., en Tilbagegang, der udelukkende skyldes en Nedgang i Detailsalget af de grovere Varer paa ikke mindre end 34 pCt. Den gennemsnitlige Bruttoavance var omtrent ens de to Aar, men det er ikke lykkedes at nedbringe Omkostningerne, der tværtimod er steget fra 17,3 til 18,8 pCt. af den formindskede Omsætning. Resultatet har været en stærk Nedgang i Nettofortjenesten.

Endnu skal kun nævnes, at ogsaa denne Afhandling indeholder et Af-snit om Sæsonbevægelsen.

C. Lind.

R. Nöll von der Nahmer: DER VOLKSWIRTSCHAFTLICHE KREDITFONDS. — Carl Heymann, Berlin 1934. 216 S. Pris 12 RM.

Forfatteren til den foreliggende Bog har, saavel ved Bogens Navngivelse som ved hele dens Anlæg, bestræbt sig for at stille det af ham konstruerede Begreb »den samfundsøkonomiske Kreditfond« stærkt i Forgrunden. Det maa da være forsvarligt i en kort Anmeldelse alene at beskæftige sig med den formentlige Nydannelse og lade Udenværkerne uomtalt — saa meget mere, som de enten er gamle Kendinge eller af rent terminologisk Art.

»Den samfundsøkonomiske Kreditfond« bestaar, naar den er fuldstændig, af ledig Arbejdskraft og Raastoffer indenfor Samfundets Omraade. Hvis nationale Raastofbeholdninger savnes, saa at Produktionen i større eller mindre Omfang bliver afhængig af Import, er »Kreditfonden« ufuldstændig; men denne Ufuldstændighed kan dog tildels afbødes ved Deviserbeholdninger, hvor-med en øget Raastofimport kan finansieres.

Eksistensen af en »Kreditfond« har nu den Betydning, at den sætter Bankerne i Stand til at skabe Kredit uden at fremkalde inflatorisk Prisstigning, vel at mærke, saalænge de holder sig indenfor »Fondens« Rammer. »Kreditfondens« Vækst eller Formindskelse bliver da Kriteriet for en sund Kreditpolitik, og Bankernes samfundsmæssige Hovedopgave bliver den at være Forvaltere af »Kreditfonden«. Udfra dette Synspunkt bliver den individuelle Opsparings Funktion blot at fylde »Kreditfonden«, medens Bankerne sørger for, at den altes tømmes, saa at Erhvervslivet kan blomstre.

Hele denne Konstruktion hviler paa den Antagelse, at der forekommer ubeskæftigede Produktivydelse ved de herskende Priser. Efter almindelig økonomisk Opfattelse kan dette kun forekomme i Prisfaldsperioder, hvor Konkurrencen fra Ejerne af de ledige Produktivydelse ikke er effektiv, d. v. s. Prisfaldsprocessen standser midlertidigt ved det Led i Aarsagssammenhængen, der hedder formindsket Afsætning. »Kreditfondens« Forekomst bliver da

Forhold, der i hvert enkelt Tilfælde undersøges, og det er derfor i Virkeligheden umuligt at sige noget bestemt om, hvad der er Aarsagen til Variationerne i Bruttoavance og Omkostninger.

Det synes derimod ret sikkert, at de 29 tilfældige Forretninger, der er med i Undersøgelsen, giver et godt Billede af Forholdene i Branchen som Helhed. Det viser sig nemlig ved en Sammenligning, at Resultaterne kun er lidt forskellige fra Resultaterne af Undersøgelsen for 1931, der som nævnt kun omfattede 16 handlende.

Interessantere end denne Sammenligning er dog en Sammenligning mellem 1931 og 1932 for de 10 Forretninger, der har deltaget i begge Undersøgelser. Man faar her et Indtryk af, hvad Konjunkturedgangen har betydet for denne Branche. Den gennemsnitlige Omsætning gik tilbage med 6 pCt., en Tilbagegang, der udelukkende skyldes en Nedgang i Detailsalget af de grovere Varer paa ikke mindre end 34 pCt. Den gennemsnitlige Bruttoavance var omtrent ens de to Aar, men det er ikke lykkedes at nedbringe Omkostningerne, der tværtimod er steget fra 17,3 til 18,8 pCt. af den formindskede Omsætning. Resultatet har været en stærk Nedgang i Nettofortjenesten.

Endnu skal kun nævnes, at ogsaa denne Afhandling indeholder et Af-snit om Sæsonbevægelsen.

C. Lind.

R. Nöll von der Nahmer: DER VOLKSWIRTSCHAFTLICHE KREDITFONDS. — Carl Heymann, Berlin 1934. 216 S. Pris 12 RM.

Forfatteren til den foreliggende Bog har, saavel ved Bogens Navngivelse som ved hele dens Anlæg, bestræbt sig for at stille det af ham konstruerede Begreb »den samfundsøkonomiske Kreditfond« stærkt i Forgrunden. Det maa da være forsvarligt i en kort Anmeldelse alene at beskæftige sig med den formentlige Nydannelse og lade Udenværkerne uomtalt — saa meget mere, som de enten er gamle Kendinge eller af rent terminologisk Art.

»Den samfundsøkonomiske Kreditfond« bestaar, naar den er fuldstændig, af ledig Arbejdskraft og Raastoffer indenfor Samfundets Omraade. Hvis nationale Raastofbeholdninger savnes, saa at Produktionen i større eller mindre Omfang bliver afhængig af Import, er »Kreditfonden« ufuldstændig; men denne Ufuldstændighed kan dog tildels afbødes ved Deviserbeholdninger, hvormed en øget Raastofimport kan finansieres.

Eksistensen af en »Kreditfond« har nu den Betydning, at den sætter Bankerne i Stand til at skabe Kredit uden at fremkalde inflatorisk Prisstigning, vel at mærke, saalænge de holder sig indenfor »Fondens« Rammer. »Kreditfondens« Vækst eller Formindskelse bliver da Kriteriet for en sund Kreditpolitik, og Bankernes samfundsmæssige Hovedopgave bliver den at være Forvaltere af »Kreditfonden«. Udfra dette Synspunkt bliver den individuelle Opsparings Funktion blot at fylde »Kreditfonden«, medens Bankerne sørger for, at den altes tømmes, saa at Erhvervslivet kan blomstre.

Hele denne Konstruktion hviler paa den Antagelse, at der forekommer ubeskæftigede Produktivydelse ved de herskende Priser. Efter almindelig økonomisk Opfattelse kan dette kun forekomme i Prisfaldsperioder, hvor Konkurrencen fra Ejerne af de ledige Produktivydelse ikke er effektiv, d. v. s. Prisfaldsprocessen standser midlertidigt ved det Led i Aarsagssammenhængen, der hedder formindsket Afsætning. »Kreditfondens« Forekomst bliver da

Udtryk for, at en Nedgang i Priserne endnu ikke har fundet Sted, skønt de umiddelbare Aarsager er til Stede. At der kan opstaa Tilstande af den Art, turde dog have været kendt før denne Bogs Fremkomst, og at en Kredit-ekspansion under saadanne Forhold i første Række vil gaa til at underbygge de gældende Priser gennem at skabe fuld Beskæftigelse og først fører til en Prisstigning, naar dette Maal er naaet — deri ligger der vist ingen ny Erkendelse.

En speciel Anvendelse af Forfatterens System foreligger forøvrigt i en Artikel i »Finanzarchiv« 4. Hefte 1934: »Die Deckung des öffentlichen Bedarfs durch nichtinflationäre Papiergeldausgabe«, hvortil interesserede skal henvises.
G. Warmdahl.

Jens Toftegaard, K. Vedel-Petersen, G. E. Riemann og H. Winding Pedersen: ALMINDELIG ERHVERVSLÆRE. Anden Udgave. 1934. 358 Sider.

Den her foreliggende nye Udgave af »Almindelig Erhvervslære« adskiller sig særlig fra sin Forgænger deri, at Afsnittene om Pris- og Fordelingskeren, om Produktionen og om Pengevæsenet er blevet forøget. Disse Afsnit er nu skrevet af Winding Pedersen, der vil være dette Tidsskrifts Læsere bekendt fra den Afhandling: Omkring Kapacitetsudnyttelsesteorien, som han skrev i Nationaløkonomisk Tidsskrift 1933. De, der har læst dette solide og dygtige Arbejde, maatte det staa klart, at Winding kunde skrive en udmærket populær Samfundøkonomi. Og det har han ogsaa gjort. Hans Fremstilling er gennemgaaende fri for disse quasi-videnskabelige og underlig bagvendte Maader at gøre en enkel Sag indviklet paa, som den litterære Indavl ellers gør næsten uudryddelige i Nationaløkonomien. En enkelt Kliché, som Anmelderen gerne vil benytte Lejligheden til at anholde, skal derfor ikke betragtes som typisk. Tværtimod. Side 45 skrives: »Produktionsmidlernes Samarbejde kommer ikke i Stand af sig selv. Nogen maa tage Initiativet og lade Virksomheden foregaa for sin Regning og Risiko«. — Dyresteg kommer heller ikke i Stand af sig selv. For at citere Madam Mangor: »Man tager et Sølvfad«. Det bør dog hertil bemærkes, at det for de fleste Mennesker vil være lige saa umuligt at tage det af Madam Mangor anbefalede Sølvfad, som at tage det af Winding anbefalede Initiativ.

En Sætning, der gaar igen flere Gange, er det gamle Udsagn: »Formaalet med al økonomisk Virksomhed er Tilfredsstillelsen af de menneskelige Behov«. Denne Sætning er i de fleste Tilfælde overflødig, i andre Tilfælde kan den let omskrives. Mange tænksomme og sandhedssøgende Naturer vilde sove roligere om Natten, hvis de kendte Formaalet med blot den Del af Menneskelivet, som Forf. her omtaler.

Den Skillelinie, som trækkes paa Siderne 13—15 f. o. mellem Nationaløkonomiens Teori og Politik paa den ene Side og social-etisk Maalsætning paa den anden Side, er klart og fuldstændig trukket op. Imidlertid finder man alligevel hist og her under Fremstillingen af de forskellige Politikdiscipliner Betragtninger, som bygger paa social-etiske Idealer, uden at det klart angives hvilke. De paagældende Betragtninger kan være særdeles fornuftige, og Anmelderen ønsker dem heller ikke fjernet, men ønsker blot, at der gøres opmærksom paa den Forudsætning, hvorpaa der bygges. Da den her anmeldte Bog er Lærebog for Folk, der ellers ikke har beskæftiget sig med Økonomi, og da disse erfaringsmæssig møder med den Tro, at Nationaløkonomien er